

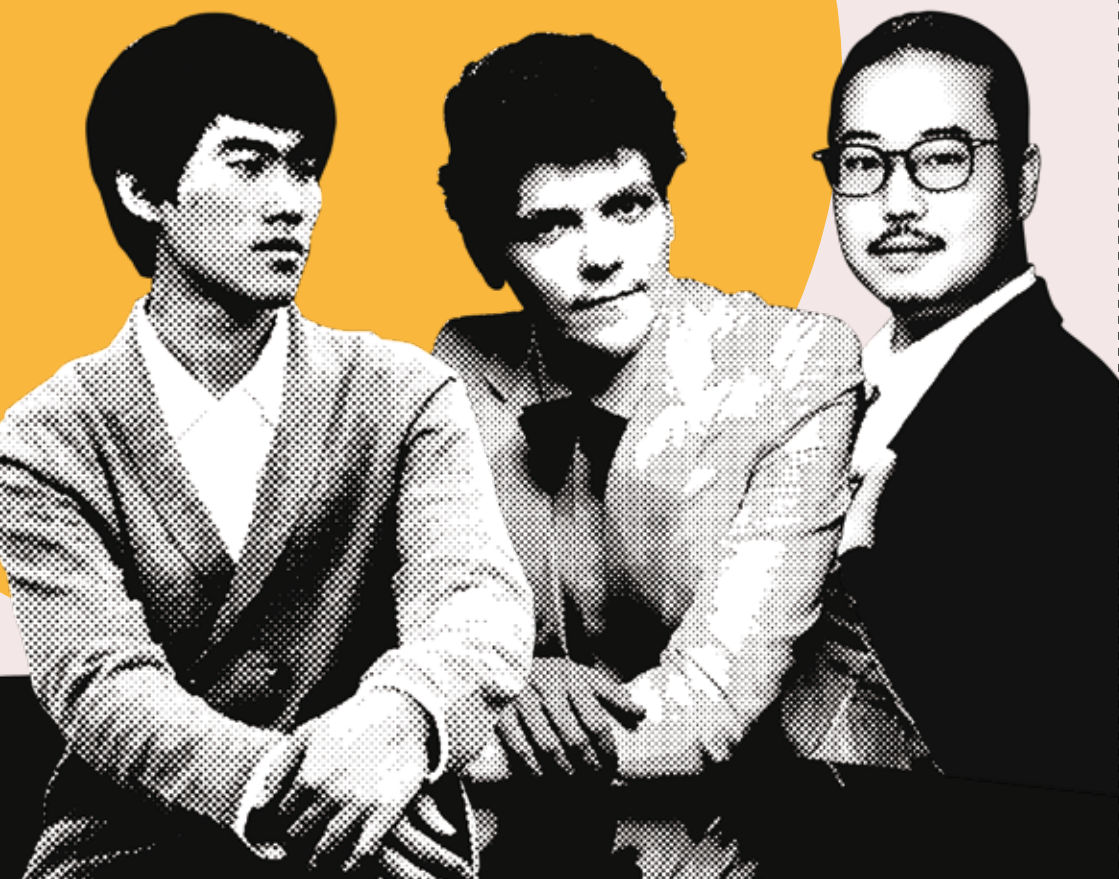
02

כלים וקולות

הזוכים
בתחרויות
הפסנתר
רובינשטיין
ושופן

הקאמרטה
הישראלית
ירושלים

עונה 38 | 2021/22

02

הזוכים בתחרויות הפסנתר רובינשטיין ושופן

אבנר בירון מנצח

שימון נרינג פסנתר (כולין)

זוכה המקום הראשון בתחרות רובינשטיין הבינלאומית
לפסנתר 2017, סולן בקונצ'רטו של מוצרט

ברוס (שיאיוו) ליו פסנתר (קנדה)

זוכה המקום הראשון בתחרות שופן הבין-לאומית
לפסנתר 2021, סולן בקונצ'רטו של שופן בת"א ובירושלים

קיוהי סוריטה פסנתר (יפן)

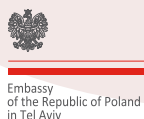
זוכה המקום השני בתחרות שופן הבין-לאומית
לפסנתר 2021, סולן בקונצ'רטו של שופן בזכרון יעקב

אלמא מרכז אמנויות, זכרון יעקב
מוצ"ש, 13.11.21 בשעה 20:00

בית האופרה, המשכן לאמנויות הבמה,
תל אביב
יום א', 14.11.21 בשעה 20:00

תיאטרון ירושלים, אולם הנרי קראון
יום ב', 15.11.21 בשעה 20:00

הקונצרטים הינם חלק מפסטיבל
"גשרים מוזיקליים" ישראל-פולין

ג'רני לינטי (1923-2006)

קונצ'רטו רומני

י. אנדנטינו
ו. אלגרו ויואצ'ה
וו. אדג'ו מה נון טרופו
י. מולטו ויואצ'ה

הזכות לשינויים שמורה

קדישטוף פנדרצקי (1933-2020)
"שאקון" מתוך "רקוויאם פולני"

פרדריק שופן (1810-1849)

קונצ'רטו לפסנתר מס' 1, במי מינור, אופ' 11

י. אלגרו מאסטוזו
ו. לרגטו: רומנצה
וו. רונדו: ויואצ'ה

הפסקה

וולפגנג אמדאוס מוצרט (1756-1791)

קונצ'רטו לפסנתר מס' 20, ברה מינור, ק' 466

י. אלגרו
ו. רומנצה
וו. רונדו: אלגרו אסא

נגני התזמורת			
כינור ראשון	וילהלם שר	וילהלם שר	וילהלם שר
מתן דגן*	מרתה סיקורה	מרתה סיקורה	מרתה סיקורה
כרמלה ליימן***	אביטל צאיג'	אביטל צאיג'	אביטל צאיג'
גלינה קורינק*	בוריס רימר	בוריס רימר	בוריס רימר
רומן יוסופוב	אדוארד שובייב	אדוארד שובייב	אדוארד שובייב
סמדר שידלובסקי			
מיכאל פביה	צ'לו	מרינה כץ**	מרינה כץ**
אליקום זלצמן*	צ'ב' אורליאנסקי**	צ'ב' אורליאנסקי**	צ'ב' אורליאנסקי**
כינור שני	אלכסנדר סינלינקוב***	אלכסנדר סינלינקוב***	אלכסנדר סינלינקוב***
אדוארד רזניק**	אסתר זלדז'ס	אסתר זלדז'ס	אסתר זלדז'ס
הדס פבריקנט***	קונטרבס	דמיטרי רזנצוביג**	דמיטרי רזנצוביג**
אומרי צח	ארז מיוחס	ארז מיוחס	ארז מיוחס
מיכאל קונצביץ'			
קן שושני			
סאלקו לקיי'			
גלינה גלושקין*			

*כנר ראשי | **נגן מוביל | ***משנה לנגן מוביל | נגן מוביל אורח

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל

עו"ד יאיר גרין*, יו"ר | אבנר אזולאי, יעקב אייזנר*, פרופ' רות ארנון*, פרופ' שלמה בידרמן, ד"ר יורם בלשר*, פרופ' אבי בן בסט, ר"ח תלמה ברבשקין, פרופ' בני גיגר*, אפרת ימין גרשוני*, אילן דה פריס*, פרופ' משה הדני*, גרשון זוהר, יהודה זיסאפל, רות חשין*, משה מיכלס*, פרופ' מנחם פיש, ד"ר שמואל קבילי, ר"ח רענן קופ*, פרופ' אורי קרשון, פרופ' דפנה שוורץ*, ד"ר לאה שמיר-שנאן, ברוך שלו, דב שפיר

צוות הניהול

מנהל כללי יורם יונגמן מנהל אדמיניסטרטיבי מיכאל קונצביץ' מפקה שרה טיילור דוד רכז תוכני מוזיקה ד"ר רון מרחבי מנהלת מכירות דגן פדר מנהלת שיווק ומדיה חברתית ליאת ליזררייך מנהלת משרד דב' בן צבי מנהל במה ואלרי אקסיונב הנהלת חשבונות שרית יצחקי יעוץ משפטי עו"ד עמי פולמן

מחלקת מנויים: 1-700-55-2000 / בימים א'-ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים / טל: 02-5020503 / פקס: 02-5020504
כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com / אימייל: info@jcamerata.com

כתובת התוכנית: בני הנדל עיצוב גרפי: חגית מימון
צילום: מיכאל פביה, ברטק ברז'יק, דרק גוליק, סרגיי לין, וולף סילברי

אבנר בירון / מנהל מוזיקלי ומנצח

מעוף וחדשנות מאפיינים את אבנר בירון, המייסד, המנהל המוזיקלי והמנצח הקבוע של הקאמרטת הישראלית ירושלים. בעבודה שיטתית ויצירתית הקנה לתזמורת יוקרה בארץ ובעולם, והופעותיה תחת שרביטו זוכות לשבחי הביקורת, לאמון המנויים הוותיקים ולהערכתם של מצטרפים חדשים.

זוהי העונה ה-38 של הקאמרטת. מלבד הופעותיה בארץ, הופיעה באולמות מרכזיים בפריס, באמסטרדם, בברלין, בלוצרן, בבאזל, בז'נבה, במדריד, בניו יורק, בווינגטון, בלוס אנג'לס, בשיקגו, באלסקה, בבייג'ין, בשנחאי, בטביליסי, בירואן, בסידני, במלבורן, בבנגקוק ובוורשה.

מובן כי עמוד התווך של רפרטואר הקאמרטת הישראלית בנוי מנכסי צאן הברזל של המוזיקה הקלאסית לדורותיה ולסגנונותיה. עם זה, בעת תכנון הרפרטואר השנתיים, אבנר בירון בוחר לשלב לצד יצירות אהובות של יוצרים בעלי שם גם יצירות מסקרנות מן המוזיקה העולמית שאין מרבית להשמיע באולמי הקונצרטים ולהזמין בעבור התזמורת יצירות חדשות ממלחינים ישראלים.

את הקריירה המוזיקלית שלו החל אבנר בירון כחלילן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית ובתזמורת הקאמרית הישראלית. לפני כן למד ביולוגיה באוניברסיטה העברית והשתלם בניצוח באקדמיה למוזיקה בווינה ובמוצרטאום של זלצבורג. גישתו למוזיקה ולאנטרפרטציה מושפעת מהשכלתו הרחבה במוזיקה ובמדע. כחלילן הירבה להופיע בהרכבים קאמרליים וברסיטלים וניהל כיתות אמן רבות משתתפים בארץ ובעולם. כמחנך העמיד דורות של חלילנים ושל מורים לחליל. הוא הקים בזמנו את "אנסמבל סולני הגליל", הרכב וירטואוזי שזכה להצלחה בינלאומית בזמן קצר.

אבנר בירון ניצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הסימפונית ירושלים, התזמורת הסימפונית חיפה והסינפוניה באר שבע, והוא מוזמן לניצח על תזמורות ברחבי העולם. כמו כן היה המנהל המוזיקלי של פסטיבלים, ביניהם "חגיגות המוזיקה באבו גוש" ו"ימי מוזיקה וטבע בגליל".

ב-1994 החל בירון לכהן כראש האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. בשלוש הקדנציות של כהונתו הצעיד את האקדמיה להישגים מרשימים: הוא יזם את פתיחתה של מחלקה למוזיקה מזרחית, הקים את התזמורת הקאמרית של האקדמיה ויסד את הפקולטה למוסיקה רב-תחומית. בירון נבחר לכהן כחבר הוועדה המתמדת של ארגון האקדמיות הגבוהות למוזיקה באירופה (AEC).

בשנת 2005 זכה בפרס שרת החינוך על מצוינות ותרומה אמנותית רבת-שנים בתחום המוזיקה בארץ, ובשנת 2013 העניק לו משרד התרבות והספורט פרס ע"ש אריק איינשטיין ליוצרים שתורמו להתפתחות התרבות הישראלית לדורותיה.

שימון נרינג / פסנתר

שימון נרינג, זוכה הפרס הראשון בתחרות רובינשטיין הבינלאומית לפסנתר של שנת 2017, זכה גם בפרס הראשון בתחרות הבינלאומית לזכרו של ארתור רובינשטיין בבידגושץ' ב-2014. שנה אחר כך, בתחרות שופן הבין-לאומית בוורשה, זכה בציון לשבח ובפרס חביב הקהל. נרינג החל ללמוד נגינה בפסנתר בקרקוב, עיר הולדתו, והמשיך את לימודיו באקדמיה למוזיקה בבידגושץ' בכיתתו של סקטן וויטס. בשנים 2017-2019 השתלם בבית הספר למוזיקה של אוניברסיטת ייל, אצל בוריס ברמן, ועתה הוא מופיע ברחבי אירופה, קנדה, ארצות

הברית, דרום אמריקה וסין. בין היתר ניגן עם הפילהרמונית של ורשה, תזמורת סנטנדר בספרד, הסימפונית הישראלית ראשון לציון ותזמורת המאה השמונה-עשרה, בניצוח קז'ימיר ז'יטוץ' פנדרצקי, עומר מאיר ולר ויז'י מקסימיוק. אלבום בכורה ובו מוזיקה של מלחינים פולנים זיכהו בפרס פרידריך של האקדמיה הפולנית לתקליטים ב-2016. באותה השנה הקליט עוד שני אלבומים: הקונצ'רטי לפסנתר של שופן עם הסינפוניה של קרקוב והקונצ'רטו לפסנתר "התחייה" של פנדרצקי בניצוח המלחין.

קיוהי סוריטה / פסנתר

קיוהי סוריטה הוא גם מנצח של תזמורת קאמרית, והוא מקפיד לשדר קונצרטים בביצועה במרשתת. הפרס שזכה בו בתחרות שופן בוורשה הוא הגבוה ביותר שזכה בו פסנתרן יפני בתחרות בין-לאומית לפסנתר מאז 1970, שנה שבה זכתה במקום השני - גם כן בתחרות שופן הוורשאית - הפסנתרנית הבין-לאומית הנודעת מיצוקו אוצ'ידה, כיום אזרחית בריטית. קיוהי סוריטה יהיה סולן הקאמרטה הישראלית ירושלים בקונצרטו מס' 1 של שופן באֶלְמָא, מרכז אמנויות, זכרון יעקב.

קיוהי סוריטה, פסנתרן ומנצח בן 27 מטוקיו, זכה לא מכבר בפרס השני בתחרות שופן הבין-לאומית לפסנתר בוורשה. בהיותו בן 22 ערך את רסיטל הבכורה שלו, ומאז הופיע עם תזמורת תיאטרון מרינסקי בסנט פטרבורג, תזמורת תאגיד השידור היפני (NHK) בטוקיו, התזמורת הסימפונית הלאומית של רשות השידור האיטלקית (RAI) והתזמורת הסימפונית הגרמנית בברלין. סוריטה לומד עתה באוניברסיטת שופן למוזיקה בוורשה, בהדרכת פיוטר פֶלְצ'ני. לפני כן למד בקונסרבטוריון של מוסקבה.

ברוס (שיאיוו) ליו / פסנתר

ו"תזמורת האמריקות" הרב-לאומית. הוא סייר בסין עם התזמורת הלאומית האוקראינית ועם התזמורת הפילהרמונית של לבוב ובצפון אמריקה הופיע עם תזמורת המרכז הלאומי הסיני לאומנויות הביצוע (NCPA). בריאיון ב-22 באוקטובר, עם היוודע זכייתו בתחרות שופן בוורשה, סיפר ברוס ליו כי מגפת הקורונה גדעה את הופעותיו למשך יותר משנה וכי הקפיד לנצל תקופה זו להעמקה במוזיקה ולאינטרוספקציה. ברוס יהיה סולן הקאמרטה בקונצרטו מס' 1 של שופן בקונצרטים בתל אביב וירושלים.

ברוס (שיאיוו) ליו בן 24, זוכה הפרס הראשון בתחרות שופן הבין-לאומית לפסנתר בוורשה השנה, נולד בפריס וגדל במונטריאול. הוא בוגר הקונסרבטוריון של מונטריאול בהדרכת ריצ'רד ריימונד, והיום הוא לומד אצל הפסנתרן הוויאטנמי קנדי דֶּנְג תְהָאִי שון. בגיל 15 זכה ליו בתחרות מטעם התזמורת הסימפונית של מונטריאול, ושלוש שנים אחר כך הוענק לו "פרס אירופה", פרס שנתי המוענק למוזיקאי צעיר ומבטיח מקוויבק. עד כה הופיע ליו כסולן עם הסימפונית של מונטריאול, הפילהרמונית הישראלית

הקונצרטים הבאים

כלים וקולות
זלצבורג 1785
ריינהרד נבל מנצח (גרמניה)

ליאופולד מוצרט / סימפוניה בסול מז'ור
מיכאל היידן / סרנדה ברה מז'ור בבכורה עולמית
ו. א. מוצרט / סימפוניה מס' 29, בלה מינור, ק' 201

מוזיאון תל אביב לאמנות
יום ו', 17.12.21 בשעה 13:00
מוצ"ש, 18.12.21 בשעה 20:00
יום א', 19.12.21 בשעה 20:00

מכון ויצמן למדע ברחובות, אודיטוריום מיכאל סלע
יום ב', 20.12.21 בשעה 20:00

תיאטרון ירושלים, אולם הנרי קראון
יום ג', 21.12.21 בשעה 20:00

סולנים בסערה
המשולש של בטהובן
דמיטרי יבלונסקי מנצח
חגי שחם כינור
רפאל וולפיש צ'לו
ארנון ארז פסנתר

מנדלסון / סימפוניה לכלי קשת מס' 10
רוסיני / "דמעה" לצ'לו ולכלי קשת
מוצרט / מתוך דיברטימנטו מס' 15, ק' 287
בטהובן / קונצ'רטו לכינור, לצ'לו ולפסנתר
("המשולש") אופ' 56

אולם ימק"א ירושלים
יום ה', 2.12.21 בשעה 20:00

מוזיאון תל אביב לאמנות
מוצ"ש, 4.12.21 בשעה 20:00

מרכז התרבות סביון
יום א', 5.12.21 בשעה 20:30
כרטיסים ב-8234*

קונצרט חגיגי
לרגל מעבר
הקאמרטה
למשכנה החדש
בימק"א

קזישטוף פנדרצקי

"שאקון" לכלי קשת
מתוך "רקוויאם פולני"
כ-7 דקות

קזישטוף פנדרצקי, לדעת רבים גדול מלחיני פולין אחרי שופן, חיבר ארבע אופרות, שמונה סימפוניות, קונצ'רטי ויצירות קאמריות ומקהלתיות. הוא זכה להוקרה בזכות חידושיו בתזמור ובשימוש בכלי נגינה. באחת מיצירותיו הראשונות דרש מכנריו לנגן על צדו "האחר" של הגשר. זה צרם. הוא גם ביקש למשוך את הקשת עד סופה. פה ושם שילב אשכולות צליל במרווחים של רבע טון.

פנדרצקי למד קומפוזיציה באקדמיית קרקוב, וזמן לא רב אחרי תום לימודיו מונה לפרופסור. לימים לימד גם בבית הספר הגבוה למוזיקה באקסן ובאוניברסיטת ויל. בהכרה ראשונה כמלחין זכה בשנת 1959, בקוטפו את כל שלושת הפרסים בתחרות למלחינים צעירים בוורשה (היצירות הוגשו בעילום שם).

גם פריצות הדרך הבין-לאומיות לא איחרו לבוא: ב-1960 הלחין "קינה לזכר הרוגי הירושימה" ל-52 כלי קשת; ב-1966 יצא תחת ידו "פסיון על פי לוקס", שהתכתב מחד גיסא עם באך וה"קנטטס פִּיֶּרְמוס" הרנסאנסי, ומאידך גיסא נטל מן המלחינים האוונגרדיים ביותר מבני זמנו מהלכים דודקפוניים, סריאליים ואליאטוריים. יצירה שהיא גם דתית וגם חדשנית מבחינה מוזיקלית בלב הגוש הקומוניסטי הייתה בהחלט התגרות נועזת ומוקדמת כלפי האפוסטרופוסים הסובייטיים ונושאי כליהם הפולנים. בזמנו טען שהיצירה אינה פוליטית, אך מי שהכירו כפטריוט פולני וכמאמין קתולי, ידע בלא ספק שהייתה שם אמירה. רבות מיצירותיו נולדו מול אבל או עוול. בשלהי 2001 הלחין את "התחייה", קונצ'רטו לפסנתר לזכר נרצחי 11 בספטמבר.

את פרקי "הרקוויאם הפולני" חיבר בזמנים שונים. הראשונים חוברו כיצירות עצמאיות, ורק אחר כך מוזגו לידי יצירה אחת. את ה"לקרימוזה" הלחין ב-1981 בהזמנת לך ולנסקה לזכר הרוגי ההפגנות במספנות גדנסק. את ה"דיאס אירה" כתב לזכר כשלוש המחתרות הפולניות לשחרר את ורשה מעול הנאצים ב-1944. ה"רקוֹרְדֶּרה" הולחן לרגל הביאטיפיקציה (הכרזה כ"קדוש") של הנזיר הפולני הפרנציסקאני מקסימיליאן קולֶבֶה, שנכלא באושוויץ ב"עוון" מילוט נרדפי הנאצים (ובהם כ-2,000 יהודים), ושבחר למות במקום אסיר אחר, בעל משכחה. את ה"אֶניוֹס דִּי" הלחין ב-1981, במות ידידו, הקרדינל האנטי-נאצי והאנטי-קומוניסטי סטפן וִישִׁינסקי, שבעידן הסטליניסטי ניסה להשיב פולחן דתי לפולין, כולל ליהודים.

הרקוויאם, כיצירה (כמעט) שלמה, זכה לבכורתו בסתיו 1984, בניצוחו של הצ'לן־מנצח הרוסי מֶסְטִיֶסְלֶב רוֹסְטֶרֹפּוֹבִיץ', אוהד נלהב של פנדרצקי וראשון מציגי הלקרימוזה שלו בווינגטון די סי. בשנת 1993 הוסיף פנדרצקי לרקוויאם גם "סֶנְקְטוּס", ובאפריל 2005, במות יוחנן פאולוס השני, אפיפיור יליד פולין וחסידי אומות העולם, שתל פנדרצקי לזכרו פרק כלי בין ה"סנקטוס" ל"אניוס דיי".

הפרק הכלי הזה, לכלי קשת, הוא ה"שאקון" שנשמע היום. בכורתו הייתה בסתיו 2005 בוורוצלב, וסגנונו - כסגנון הרקוויאם בכלל - רחוק מן היצירות "הפרועות" מנעורי פנדרצקי בהשפעת וֶבֶרְן, סטרווינסקי ופּוֹלֶז. יש כאן כרומטיות ו"אשכולות צלילים", אך גם מהלכים טונליים לעילא. כמו השאקון הבארוקי, גם זה בנוי על קו בס יורד עם קישוטיים עשירה בכלי הקשת. בפרק יש תשע חזרות על תבנית בסיסית - קו מלודי הנישא בידי הכינורות והצ'לי. הפרק מסתיים בהרמוניות גבוהות צליל מעל לאקורד ערפילי מתפוגג.

פרדריק שופן

קונצ'רטו לפסנתר מס' 1,
במי מינור, אופ' 11
- 39 דקות

אלגרו מאסטוזו / לרגטו: רומנצה / רונדו: ויוואצ'ה

פרדריק שופן, יליד כפר קטנטן לא רחוק מוורשה, זכה לחינוך מוזיקלי מצוין מגיל צעיר. ב-1826 נרשם ללימודים בבית הספר הגבוה למוזיקה באוניברסיטת ורשה, וכבר אז נולדו כמה מיצירותיו החשובות. ב-1830, משלא אושרה לו המלגה שביקש בבירת פולין, יצא למסע הופעות בווינה כפסנתרן, וזכה שם להצלחה מפתיעה ומעודדת. בעודו בניכר, שמע על פרוץ מרד נובמבר בפולין, וביוני 1831 יצא כגולה פוליטי מערבה, לפריס. מאז לא שב למולדתו. בשלהי 1832, בסלוני פֶּלִי, הוצגה לפניו כל אצולת המוזיקה של פריס, ובזמן קצר הוצף בהזמנות להורות נגינת פסנתר. מתן השיעורים לצד פרסום יצירותיו היו למטה לחמו. עקב מטאוריות החברתית, השתלב חיש בחוג אומני פריס וידועניה, ובמקביל הצטרף אל "חוג הגולים הפולנים הגדול" בצרפת.

ב-1836 פגש שופן את הסופרת הצרפתייה אֶמֶדֶין־אורֶר־לוֹסִיל דוֹפֵן דוֹדֶן (שהעדיפה את שם־העט ז'ורז' סאנד), ועמה נותר בזוגיות כמעט עד סוף חייו. בשנים ההן הלחין כמה מיצירותיו המרשימות ביותר. לאחר שנפרדו השניים, יצא שופן - חולה מאוד - למסע הופעות מתיש בבריטניה. אחרי שובו לפריס, זכה לטיפול המסור של אחותו לוֹדִיִיקָה, שבאה במיוחד מוורשה. שופן נפטר ב-17 באוקטובר 1849. גופתו נקברה בפריס ואת לבו - כך ביקש בצוואה - לקחה לוֹדִיִיקָה לפולין, ודאגה כי ייטמן שם.

שופן התרכז בהלחנותיו ביצירות לפסנתר. הוא שילב ביצירתו את המסורת הקלאסית

עם חדשנות; לצד השפה הרומנטית של עידנו שיבץ גם סממנים פולניים: מזרקות, קרקוביאקים ופולונזים רבים מספור הם עדות לכך. סגנונו הייחודי הציב את פרדריק שופן בין המוערכים במלחיני כל הזמנים.

לפריס הביא עמו שופן את שני הקונצ'רטי לפסנתר שיצר בעודו בוורשה בגיל 20. קונצ'רטו מס' 1, שננגן היום, נוגן במופע פרידה ממולדתו*, ב-11 באוקטובר 1830.

הפרק הראשון מפתיע בפתחה תזמורתית משולשת־משקל. בהיכנס הפסנתר אל השיח, הוא עושה זאת באצילות ובעדינות שלמדנו לצפות משופן. במשחק השגור בקונצ'רטי בין הסולן לתזמורת, זוכה אצל שופן הפסנתר - איך לא? - ברוב האמרות, קצתן נמרצות, קצתן ליריות**, אף כי גם הקשתנים והנשפנים - ובפרקי הקצה, כולל חצוצרנים ונגן טרומבון - אינם נחבאים אל הכלים.

הפרק השני קרוי רומנצה והוא נוקטורן רחב־יריעה. אקדמה קצרה וערנית מִפְנֵה מקום למנגינה ממיסת לב מפי הסולן, מקושטת כדבעי בתפרחות ארפג' ובמרוצי סולמות. **הפרק השלישי** מתחיל מהוסס, ואז פולקה חוזרת שוב ושוב בין מעברים תזמורתיים מתוחכמים. את מופע הראווה הפסנתרני מוליכים לסירוגין קטעים עדינים ווירטואוזיים. בעמודים האחרונים של תווי הקונצ'רטו רשומים כמה מהמהלכים הפסנתרניים הקשים והמרגשים של המאה ה-19. אחרי הסיבוב המסכם של מחול הפולקה, דוהרת קוֹדָה בלהט אל עבר האופק. השומע שמוט־לסת והסולן מתנשף.

*זהו הקונצ'רטו הראשון שנדפס, ולכן נקרא מס' 1. הוא נכתב לאחר בכורת קונצ'רטו מס' 2, אופ' 21. **לרגעים נדמה ששופן ביקש לחבר את מנגינת "פרח הלילך". האמת ההיסטורית: השיר נולד באמצע שנות השישים, כתרגיל מבוסס־שופן של נורית הירש, תלמידת האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בירושלים.

וולפגנג אמדאוס מוצרט

קונצ'רטו לפסנתר מס' 20,
ברה מינור, ק' 466
- 25 דקות

אלגרו / רומנצה / רונדו: אלגרו אסאי

// אסתכן בהכללה גסה! כותב הפרשן הרברט גלס בהקשר לקונצ'רטו הזה, "הרומנטיקנים לא ממש התלהבו ממוצרט. הם נהנו מהאנקדוטות על מעללי ילד הפלא, צקצקו לנוכח מצוקותיו, אך ליצירותיו התייחסו כאל מלוטשות מדי, תמימות מלשקף את עולמם. שומאן, ברליוז, שופן וכד' טענו כי הוא נערץ עליהם, אך לא החמיצו הזדמנות להעיר הערות זלזול ב'מתנשא מזלצבורג'. לא כך, כשהגיעו לדבר על הקונצ'רטו לפסנתר מס' 20. ומדוע? כי הוא נראה להם 'בטהובני', ולרומנטיקנים לא הייתה מילת שבח היפרבולית מזו".

ואכן, ק' 446 (לצד שכנו, ק' 447) מזדהר בשמי הקונצ'רטי של מוצרט. הסולם, רה מינור, הוא גם סולמו של הרקוויאם. קטעים נוספי דרמה ב"דון ג'ובאני" וב"חליל הקסם" כתובים גם הם ברה מינור. ובהקשר לדברי גלס, חשוב להזכיר שבטהובן, "הטיטן" בכבודו ובעצמו, אהב את הקונצ'רטו אהבת נפש וחיבר לו קדנצות הנהוגות עד היום, וכך גם עוד פסנתרנים־מלחינים של המאה התשע־עשרה: הוֹמֶל, קלרה שומאן, ברהמס ובזוֹזִי.

הקונצ'רטו נולד ב-1785. מוצרט היה בשיא תהילתו בווינה, ובבכורה, ב-11 בפברואר, הייתה תגובת הקהל אקסטטית. מוצרט ניצח מהמקלדת על תזמורת שהצליח לארגן ב-Mehlgrube*, ותזמורת זו זכתה לשבחי ליאופולד מוצרט, ששהה באותה עת אצל בנו בווינה. במכתב ששלח לבתו ננרל בזלצבורג כותב האב: "התזמורת הייתה מצוינת!" והוא מוסיף: "כשהגענו,

היה המעתיק עדיין באמצע העבודה, ולאחיק אפילו לא היה זמן לחזור על הרונדו, מרוב שהיה שקוע בעבודה מולו".

ענני אופל תלויים בשמי **הפרק הראשון**. באורח לא אופייני הנושא העיקרי אינו מופיע מיד, אלא אחרי כמה תיבות מלמול נסער וסינקופי בכינורות ובוויולות, לצד בעיטות כהות בצ'לי ובבסיס. מטח כלל־תזמורתי מתפרץ התפרצות ראשונה ב־סדרה, ואז הפסנתר מתנגב לו בשקט, כמעט בסוד, ומציע נושא מהוסס, שהתזמורת, כוועדת קבלה קשוחה, מנסה לגרש שוב ושוב. המאבק נמשך. הסולן מנסה לשכנע בקדנצה, אך מנצח אִין.

הפרק השני מגשים את הצפוי: להוות אנטי־תזה לרית לפרק מוכה המתח, אך בלב הרומנצה הרגועה בסי במול מז'ור ציקלון עז מופיע. סחרורו הסול־מינורי עוקר את התזמורת ואת המאזינים מחלומם המתוק, ואילו הסולן, מרוב תדהמה, נאלץ להתרוצץ מעלה־מטה על הקלידים בוורטואוזיות. היאה לפרקי קצה. בסוף, הרוגע שב וארפג'ו מטפס מביא את הפרק לידי סיום מלוחש.

בפרק השלישי הפסנתר מכריז מה הנושא ומִפְנֵה את מקומו לתזמורת. זו משמיעה פיתוח דיסוננטי. כניסתו המחודשת של הפסנתר מתברכת בשיח מז'ורי נעים עם כלי הנשיפה, ואחרי כמה אפיזודות, התזמורת עוצרת ומזמינה את הסולן לפצוח בקדנצה, עוד אחת שמוצרט לא רשם. קודה מז'ורית מבשרת סוף טוב. ככה אהבו את סופיהם בני המאה ה-18. גם בטרגדיות. ב"דון ג'ובאני", אחרי שהמנוול יורד שאולה, שאר הדמויות מבטיחות בשירה שמחה "זה סופו של כל נבל". וגם כאן כך: באופטימיות שיוזמים הנשפנים נדבקים התזמורת והסולן.

*אולם קונצ'רטים וינאי גדול. הוא קרוי "בור קמח", כי הבניין המהודר הוקם במקום שהיה בו לפנים שוק של דגנים וקמח.

אנדנטינו / אלגרו ויואצ'ה /
אדג'ו מה נון טרופו / מולטו ויואצ'ה

ליגטי הלחין קונצ'רטו של מוזיקת עולם. הקונצ'רטו הרומני נבט ב-1951 בהונגריה, אך נוגן כומבית לראשונה בקיץ 1971 בוויסקונסין הרחוקה. בבודפשט של שנות הקומוניזם הוא נאסר להשמעה מיד לאחר החזרה התזמורתית הראשונה. ב-1996 עיבד ליגטי את היצירה מחדש וגרסה זו נשמע בקונצרט שלנו היום.

כבן למשפחה יהודית מעיירה בטרנסילבניה חווה ליגטי הן את אימי השואה (מן הכילון במחנות נמלטו רק הוא ואימו), הן את מוראות הסטליניזם. בבחרותו קושש השכלה מוזיקלית, ובתום המלחמה נסע לבודפשט, ללמוד באקדמיה ע"ש ליסט. שם חָבַר לנוהים אחרי מוזיקה מקהלתית מבוססת-פולקלור ובמסגרת יצר מוזיקה ניסיוניות מושפעת-ברטוק. את הפרטיטורות נעל במגירה. ב-1956, אחרי כשלוש המרד ההונגרי האנטי-סובייטי עבר לאוסטריה, השתקע בגרמניה, וכספוג ינק מוזיקה עכשווית. הלחנותיו החלו לזכות בהערכה. בין יצירותיו הנודעות "רפאים/מראות" (Apparitions) מ-1958/9, רחוק (*Lontano) מ-1967 ואופרת הפֶּסְטִיש "המְקַבְּרִי הגדול" מ-1978 (שקטע מתוכה, "מסתרי המקברי", נשמע בקונצרט סיום העונה).

המונח "קונצ'רטו" מטעה. אין זה קונצ'רטו כְּשֵׁנִיִּים האחרים שבתוכניתנו, שבו סולן משוחח עם תזמורת. המשמעות שהעניק ליגטי למונח קרובה לזו של ברטוק, שקרא ליצירתו "קונצ'רטו לתזמורת", וכשנשאל מדוע "קונצ'רטו" ולא "סימפוניה", הסביר שכל סקציה מכהנת כסולנית.

כצפוי מקונצרטו הקרוי "רומני", יצירת ליגטי מושתתת על פולקלור רומני, המשך לרפסודיות הרומניות של אָנְסְקוֹ ולריקודי העם הרומניים של... שוב ברטוק. פולקלור בשפה מודרנית, אך ידידותית למאזין.

ארבעת פרקי הקונצ'רטו מנוגנים ברצף, והם מעין סְלֶכִי של המלחין: הונגריה, רומניה ואוונגרד. כבר בעיירת ילדותו נתקל ליגטי בכפריים עוטי מסכות בעלי חיים שהפליאו לנגן בכינור, בצִימְבָּלוֹם ובחמת חלילים. לזיכרון זה היה המשך. לימים כתב: "ב-1949, במכון לפולקלור בבוקרשט, תמללתי שירי עם מגילי שעווה. המנגינות שנטמעו בי הולידו את ה'קונצ'רטו הרומני'".

הפרק הראשון והשני נשמעים "כשרים" למדי מבחינה סוציאליסטית. הלא מה יש בהם? סְגָנִן קונצ'רטי של מוזיקת כליזמרים. גם **הפרק השלישי** מתחיל תמים, עם טיפה כרומטיות בקלרינט, ואז: שופרות אֶלְפֶהוֹרֶן, לא מהאלפים, מהקֶרְפָּטִים, מריעים לאיסוף העדר. ליגטי מדרך את נגני הקרן כיצד לחקות את הצליל הטבעי, האותנטי, של שופרות ההרים, עם קצת זיוף מבורך. בינתיים, קרן אנגלית פוצחת בסלסול מזרחי (400 שנות עות'מנים ברומניה).

חוצצרה וטימפני מזניקים את **הפרק הרביעי**. ריקודים הונגריים משיקים לרומניים. אך כאן גם כרומטיות בורלסקית, כמו ב"מנדרין המופלא" של ברטוק וזמזום מאיים בכלי הקשת, העשוי להישמע, אבוי, כמְרִי מתהווה. מזה גם הוֹרָה רומנית אינה מצילה מלחין הנתון למעקב. אנחנו הרווחנו. יצירה מצוינת לסיים בה קונצרט.

*לונטנו, "רחוק" באיטלקית, מתאר שכבות צלילים מצטברות ונמזגות היוצרות ניכור ואימה. יוצרי הסרטים מרטין סקורסזה וסטנלי קיובריק אימצו לסרטיהם מוזיקות של ליגטי ובהן את "לונטנו".

MUSICAL BRIDGES ISRAEL-POLAND

The Israel-Poland Musical Bridges Festival came to fruition three years ago as a cooperative venture of the Israel Camerata Jerusalem and the Beethoven Association of Poland, headed by Krzysztof Penderecki. Unfortunately, Maestro Penderecki passed away in March 2020 and could not be with us at the festival's inauguration in November 2020. The absence of the esteemed Polish maestro was not the only cloud overshadowing the festival's convivial opening—the Covid pandemic, which had just broken out, forced us to play concerts with no audience. Cameras and mikes broadcast the concerts to Israel and Poland.

This time, in the festival's second year, we are happy to hold live concerts. This year, the Camerata was also honored to be part of the Chopin Competition Awards. Two of the recent winners will be our soloists in three concerts, alongside Polish pianist Szymon Nehring, the first prize winner in the 2017 Rubinstein Competition.

As for the third festival in the series, next year, we hope that normalcy will return to all, and we will be able to maintain a diverse and rich program. As befits a musical bridge, in April 2022 the Israel Camerata Jerusalem will participate in five concerts at the annual Easter Festival in Poland, continuing our participation in March 2018. Next spring, we will be joined by the Rubinstein 2020 1st prize winner, Spanish pianist Juan Pérez Floristán.

גשרים מוזיקליים ישראל-פולין

את פסטיבל "גשרים מוזיקליים ישראל-פולין" יזמנו לפני שלוש שנים בעצה אחת ובשיתוף פעולה עם "אגודת בטהובן" הפולנית בראשות קז'ישטוף פנדרצקי. למרבה הצער נפטר פנדרצקי במרס 2020 ולא זכה להתארח אצלנו בחנוכת הפסטיבל בנובמבר 2020.

על קיום הפסטיבל העיבה אז לא רק עובדת היעדרו של המאסטר הפולני המוערך, אלא גם מגיפת הקורונה, אשר אילצה אותנו לנגן בלי קהל. מצלמות ומיקרופונים העבירו את הקונצרטים לישראל ולפולין.

הפעם, בשנתו השנייה של הפסטיבל, אנו שמחים על שאנחנו זוכים לקיים קונצרטים חיים. השנה זכתה הקאמרטת גם לכבוד להיות חלק מפסטי תחרות שופן, בכך ששניים מן הזוכים "הטריים" ינגנו עמנו בשלושה ערבים, לצד הפסנתרן הפולני שימון נרינג שזכה במקום הראשון בתחרות רובינשטיין 2017.

אשר לפסטיבל השלישי בסדרה, בשנה הבאה, אנו מקווים שהנורמליות תשוב בכל, ויעלה בידינו לקיים תוכנית מגוונת ועשירה. כיאה לגשר מוזיקלי, באפריל 2022 תשתתף הקאמרטת בחמישה קונצרטים בפסטיבל הפסחא השנתי בפולין, המשך להשתתפותנו בו במרס 2018. באביב הבא יצטרף אלינו זוכה תחרות רובינשטיין 2020, הפסנתרן הספרדי חואן פרס פלוריסטן.

MUSICIANS

1st Violin Natasha Sher* Matan Dagan* Carmela Leiman*** Galina Korinets** Michael Pavia Smadar Schidrowsky Roman Yusupov Elaykim Salzman°	Viola Shuli Waterman** Marta Sikora Boris Rimmer Eduard Shubaev Avital Saig° Cello Marina Katz** Zvi Orlianski** Alexander Sinelnikov*** Esther Valladares Bass Dmitri Rozenzweig** Erez Meyuhas	Flute Esti Rofé** Shanni Sagee° Oboe Muki Zohar** Ori Meiraz Clarinet Shira Eliassaf** (on leave) Ido Azrad° Igal Levin° Bassoon Mauricio Paez** Kristijonas Grigas	French Horn Alon Reuven** Michael Altshuler Ruth Varon (on leave) Trumpet Raz Arad° Dan Varon° Trombone Or Rochman° Percussions Karen Phenpimon-Zehavi** Merav Askayo°
--	--	---	---

*Concertmaster | **Principal player | ***Assistant principal | °Guest principal

BOARD OF DIRECTORS AND MEMBERS OF THE ASSOCIATION

Ruth Arnon, Honorary President

Yair Green, Adv.*, Chairman | Jacob Aizner*, Prof. Ruth Arnon*, Avner Azulay, Talma Barabash-Knoller, CPA, Prof. Avi Ben Basat, Prof. Shlomo Biderman, Dr. Yoram Blachar*, Dr. Shmuel Cabilly*, Ruth Cheshin*, Ilan de Vries*, Prof. Menachem Fisch, Prof. Benny Geiger*, Efrat Weiman Gershony*, Prof. Moshe Hadani*, Prof. Uri Karshon, Raanan Kop, CPA*, Moshe Michles*, Prof. Dafna Schwartz*, Dov Shafir, Baruch Shalev, Dr. Lea Shamir-Shinan, Yehuda Zisapel, Gershon Zohar *Member of the board

ADMINISTRATION

General Director Yoram Youngerman **Administrative Manager** Michael Kontsevich

Producer Sarah Taylor David **Music Content Coordinator** Dr. Ron Merhavi

Sales Manager Dagan Feder **Media & Marketing Manager** Liat Lidor Reich

Office Manager Debbie Ben Zvi **Stage Manager** Valery Aksyonov

Accountant Sarit Yitshaki **Legal Advisor** Adv. Ami Folman

Box Office: 1-700-55-2000 / Sunday-Thursday 09:00-17:00

Office: 13 HaHagana St. (HaGiv'a HaTsarfati) Jerusalem / Tel: +972-2-5020503 / Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com / Email: info@jcamerata.com

Program notes Benny Hendel **Graphic Design** Hagit Maimon

The Winners Rubinstein meets Chopin

Avner Biron conductor

Szymon Nehring piano (Poland)

1st prize winner of the 2017 Rubinstein Int'l Piano Competition, soloist in the Mozart Concerto

Bruce (Xiaoyu) Liu piano (Canada)

1st prize winner of the 2021 Chopin Int'l Piano Competition, soloist in the Chopin Concerto in Tel Aviv and Jerusalem

Kyohei Sorita piano (Japan)

2nd prize winner of the 2021 Chopin Int'l Piano Competition, soloist in the Chopin Concerto in Zichron Yaakov

Krzysztof Penderecki (1933-2020)

"Chaconne" from "Polish Requiem"

Frédéric Chopin (1810-1849)

Piano Concerto no. 1, in E minor, op. 11

I. Allegro

II. Romanze: Larghetto

III. Rondo: Vivace

Intermission

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Piano Concerto no. 20, in D minor K. 466

I. Allegro

II. Romanze

III. Rondo: Allegro assai

György Ligeti (1923-2006)

Concert Românesc

I. Andantino

II. Allegro Vivace

III. Adagio Ma Non Troppo

VI. Molto Vivace

Subject to changes

Elma Arts Center Zichron Yaakov
Saturday, 13.11.21 at 20:00

The Shlomo Lahat Opera House
Performing Arts Center
Sunday, 14.11.21 at 20:00

Jerusalem Theatre, Henry Crown Hall
Tuesday, 15.11.21 at 20:00

These concerts are part of
"Musical Bridges" Festival
Israel-Poland

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM

SEASON 38 | 2021/22

02

The
InstruVocal
Series

The Winners
Rubinstein
meets Chopin

